

Wykład:

***Kapitał ludzki, bezrobocie
i nierówności a przestępczość***

Źródła bogactwa kobiet

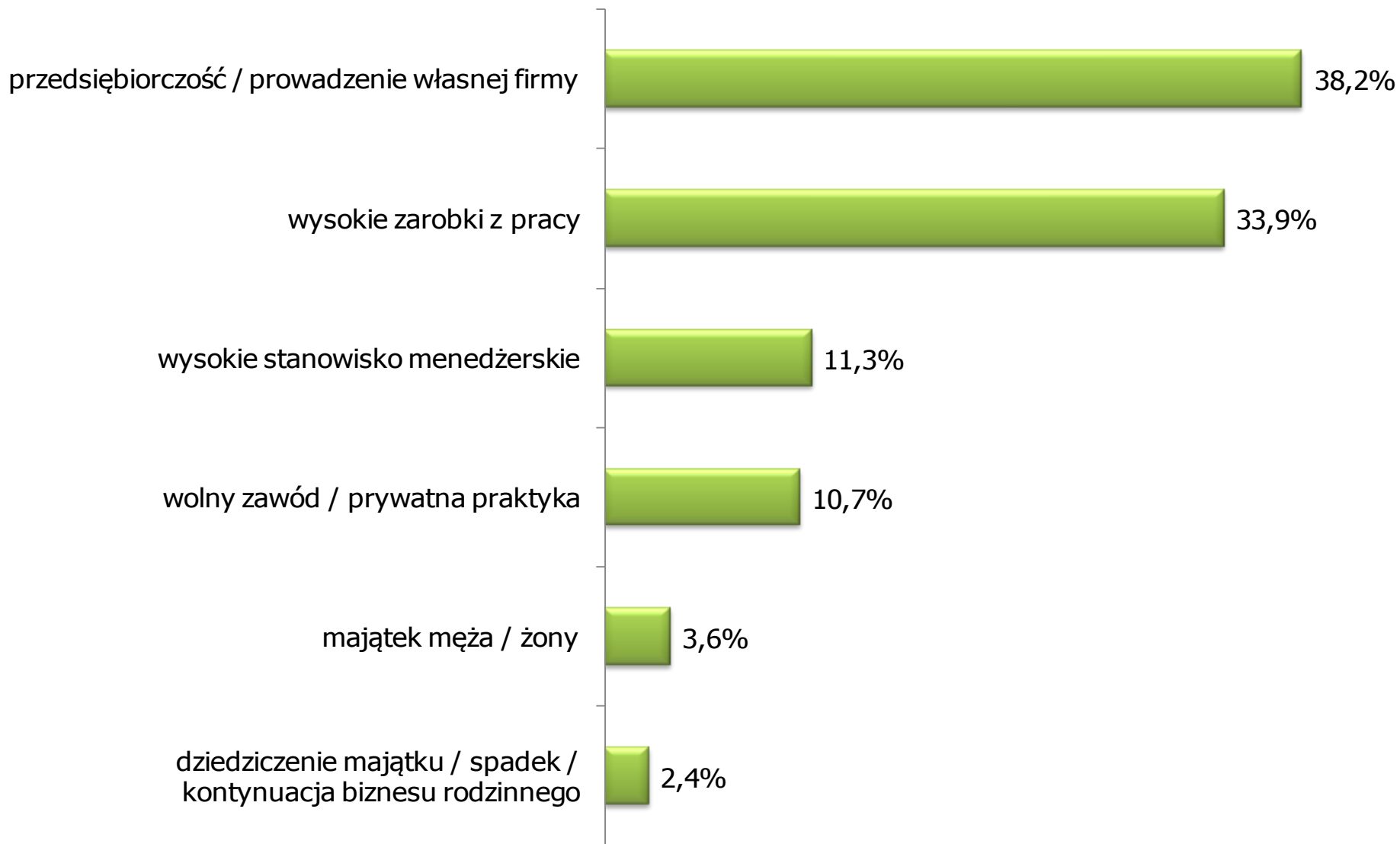
Table 2: Sources of personal wealth cited by women

Which of the following have been most important to you as sources of your personal wealth? Select up to three responses

	Asia	North America	Europe		Middle East & Africa
Inheritance	26.8 %	22.2 %	15.2 %	5	25.9 %
Income from job	53.7 %	75.0 %	64.6 %	1	63.0 %
Income from investments	34.1 %	38.9 %	24.1 %	3	44.4 %
Income from property rental	12.2 %	11.1 %	8.9 %		11.1 %
Income from sale of property	9.8 %	16.7 %	8.9 %		0.0 %
Income from a business	26.8 %	16.7 %	19.0 %	4	18.5 %
Sale of a business	9.8 %	11.1 %	7.6 %		14.8 %
Pension	14.6 %	11.1 %	12.7 %		3.7 %
Rich benefactor	4.9 %	0.0 %	8.9 %		3.7 %
Marriage	24.4 %	19.4 %	27.8 %	2	29.6 %
Gambling/lottery win	2.4 %	2.8 %	7.6 %		7.4 %
Divorce settlement	2.4 %	5.6 %	0.0 %		3.7 %
Other	0.0 %	0.0 %	2.5 %		0.0 %

Source: EIU/Barclays Wealth

Źródła pochodzenia bogactwa

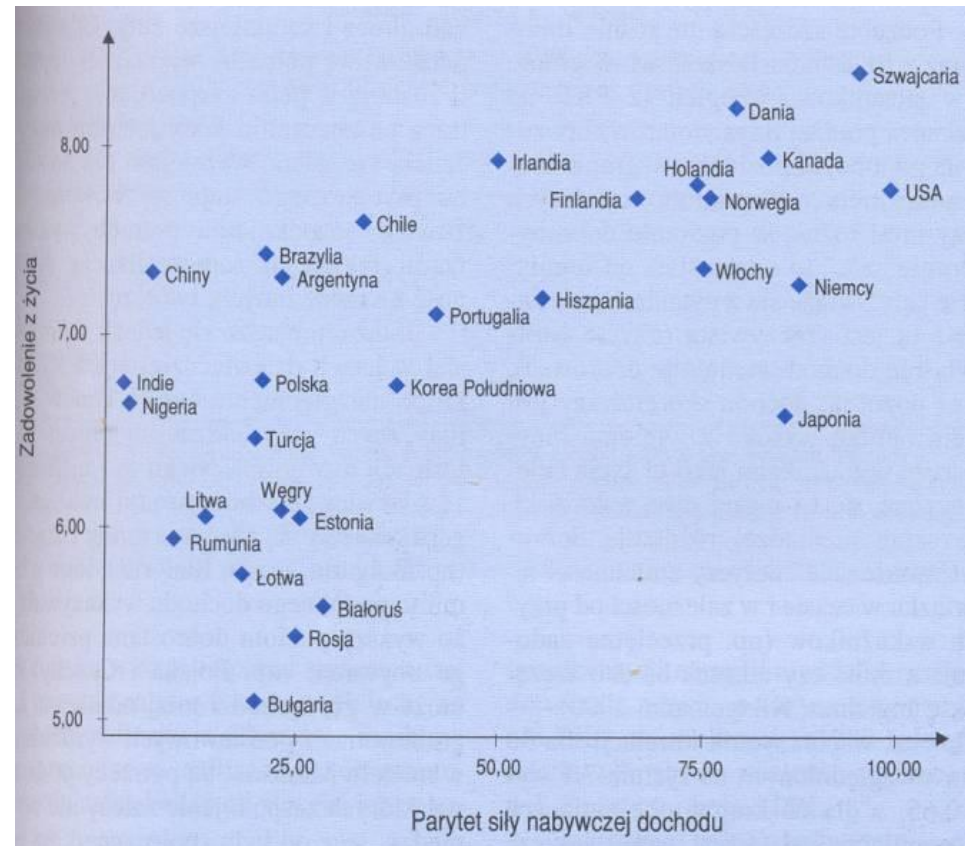

Dobrobyt ekonomiczny a dobrostan psychiczny

Związek między PKB per capita a dobrostanem psychicznym całego społeczeństwa jest bardzo silny: **dochód wyjaśnia ponad 1/3 wariacji w zakresie poczucia szczęścia i zadowolenia z życia.**

Poczucie szczęścia nie rośnie liniowo wraz z PKB: narasta skokowo w grupie krajów stosunkowo ubogich i pozostaje na podobnym poziomie w grupie krajów zamożniejszych.

Inglehart, 1990, Hagerty, Veenhoven, 2000

Źródło: Tyszka, 2004

Prosta funkcja konsumpcji

KONSUMPCJA

WSPÓŁCZYNNIK

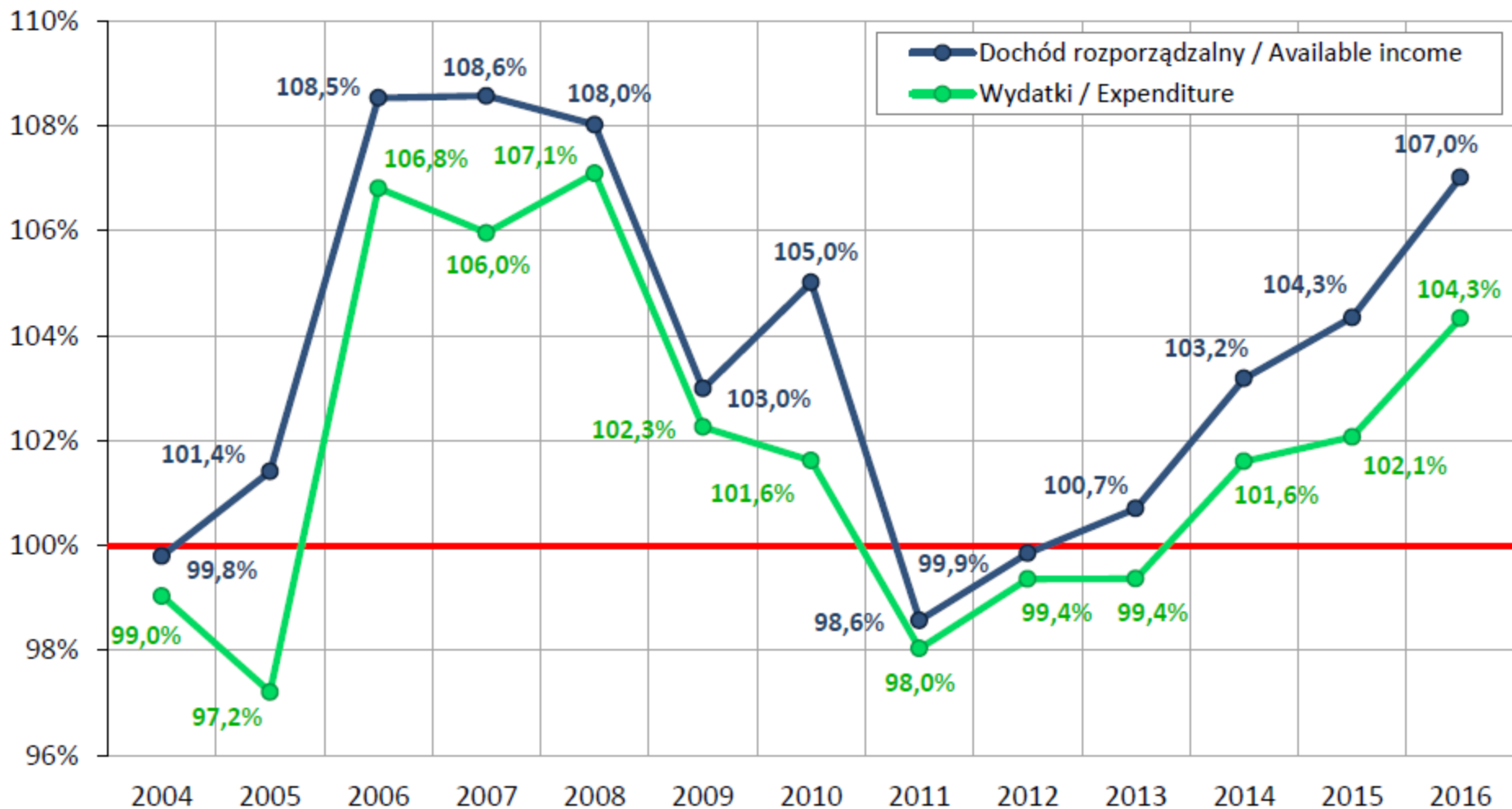
$$C = b * Y_d$$

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

"Konsumpcja jest jedynym i ostatecznym celem wszelkiej działalności gospodarczej"

Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych, Polska 2004–2016

Źródło: GUS, Budżety gospodarstw domowych w 2016 r.

Funkcja konsumpcji Friedmana

KONSUMPCJA

STAŁE DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

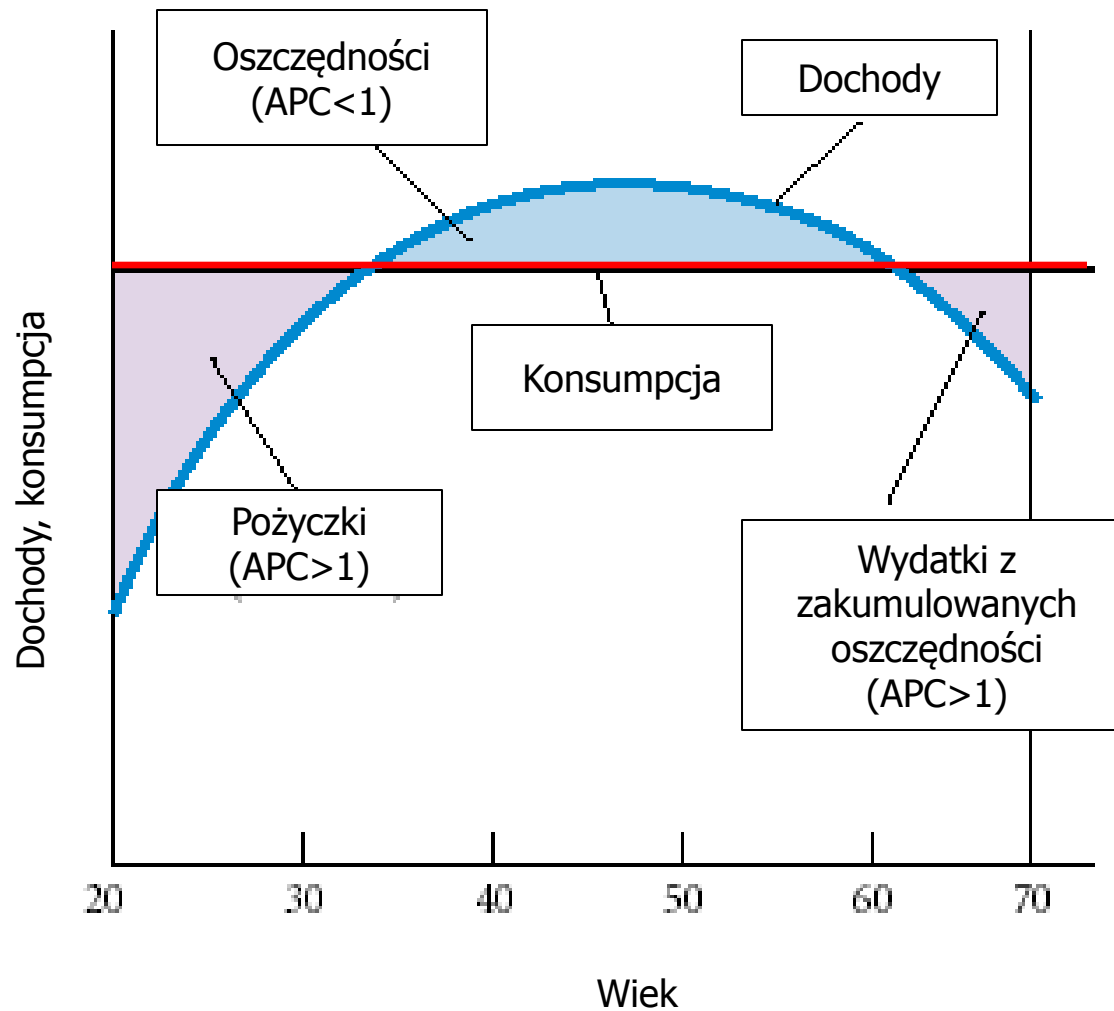
$$C = b_p * Y_p$$

b_p - współczynnik bliski jedności

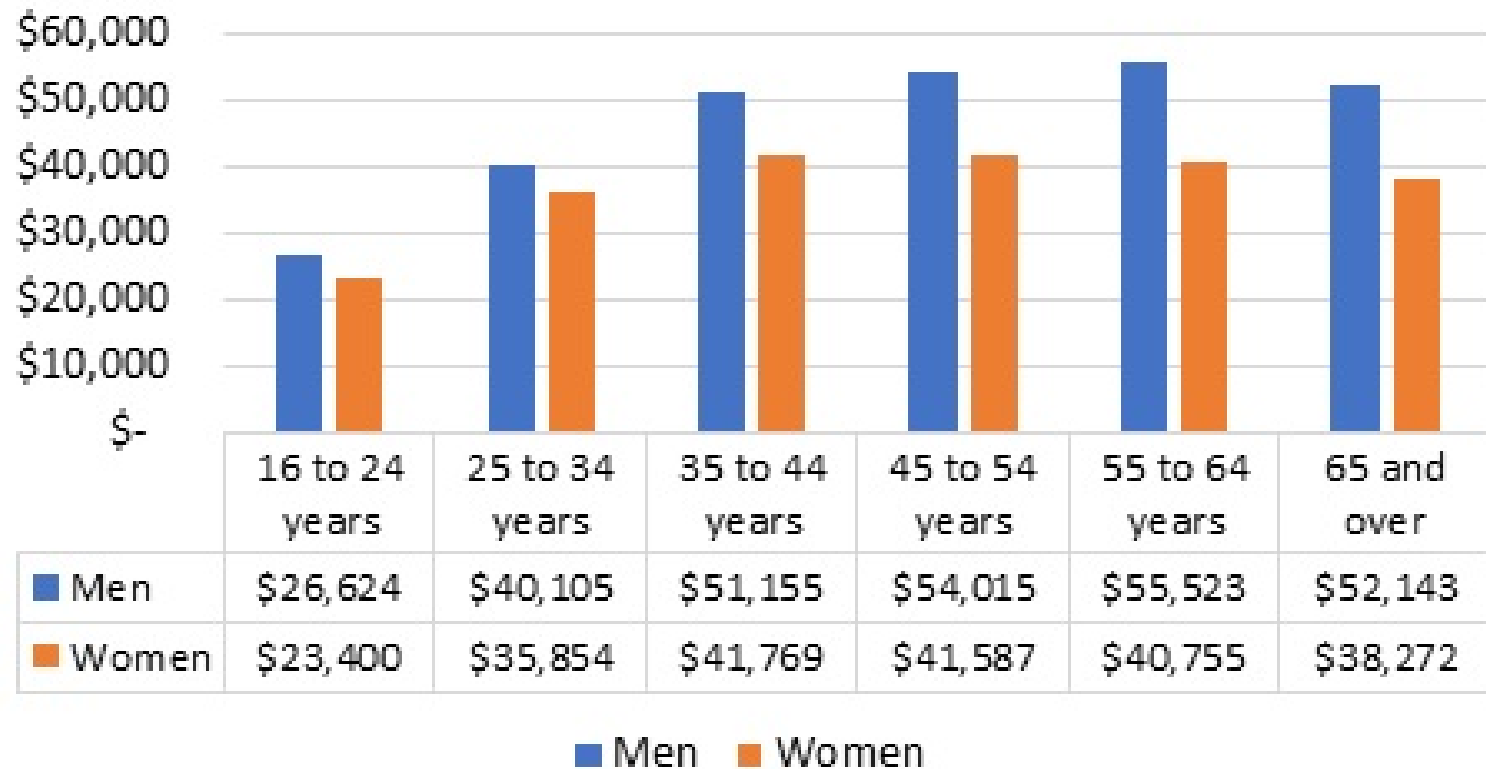
Funkcja konsumpcji Friedmana zakłada, że wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych zależą od tzw. dochodu stałego (*permanent income*). Dochód ten (liczony jako średnia z wielu lat) uwzględnia nie tylko dochody bieżące, ale także wcześniej uzyskiwane dochody oraz dochody oczekiwane w przyszłości.

Dochody, konsumpcja i oszczędności w cyklu życia

Mediana dochodów w USA, 2015

Stopa bezrobocia (BAEL), IV kw. 2009 i [II kw. 2017]

Ogółem

8,5% [5,0%]

[Mężczyźni 5,2%]

[Kobiety 4,7%]

w wieku:

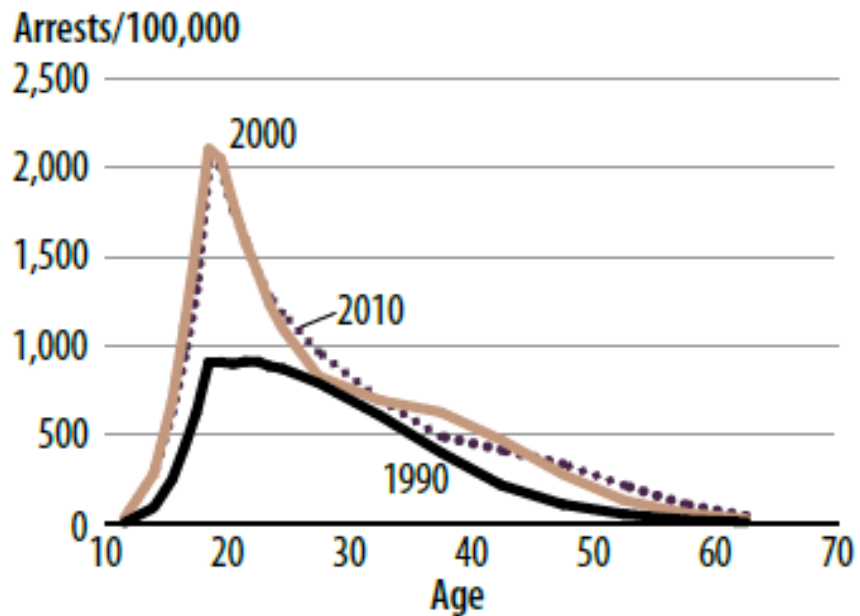
▪ 15 - 24 lat	22,3%	[14,6%]
▪ 25 - 34	8,7%	[5,5%]
▪ 35 - 44	5,9%	[3,3%]
▪ 45 lat i więcej	6,1%	[3,8%]

wg poziomu wykształcenia:

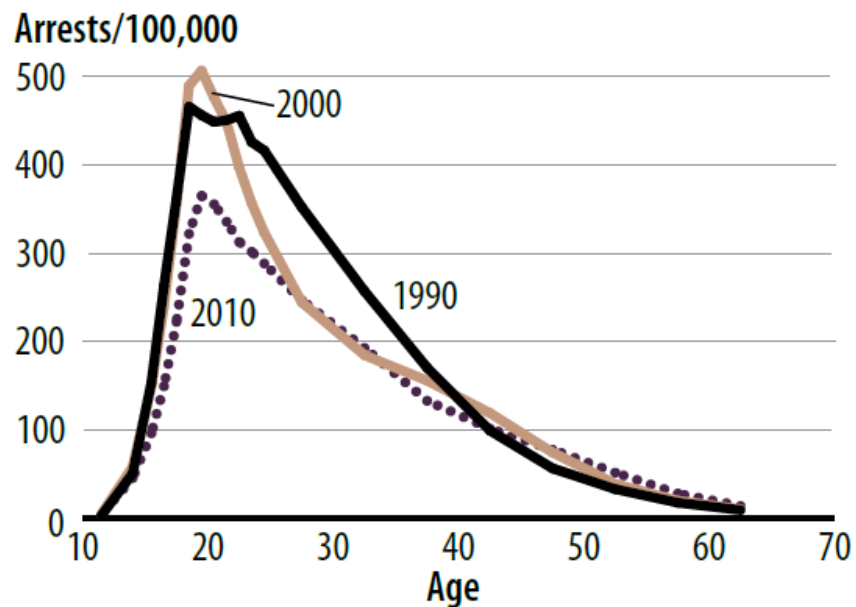
▪ wyższe	5,0%	[2,4%]
▪ policealne	8,0%	[4,7%]
▪ średnie ogólnokształcące	10,3%	[6,7%]
▪ zasadnicze zawodowe	9,3%	[6,6%]
▪ gimnazjalne, podstawowe i niepełne podst.	15,9%	[12,5%]

Wiek a przestępstwa narkotykowe w USA

Drug possession/use age-arrest curves

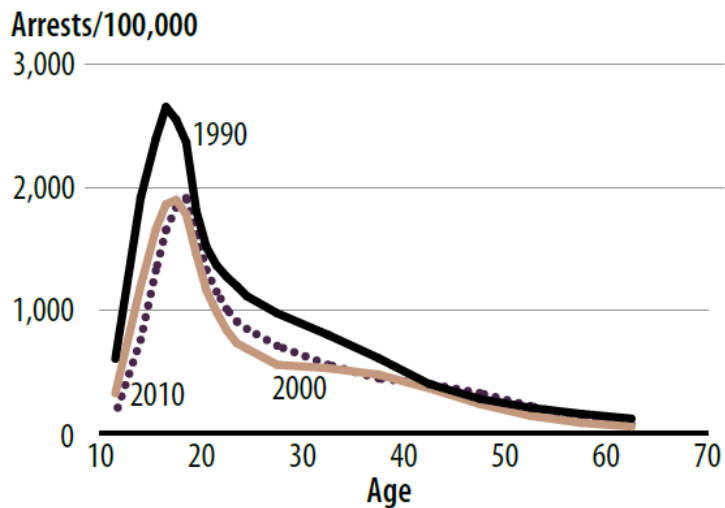
Drug sale/manufacturing age-arrest curves

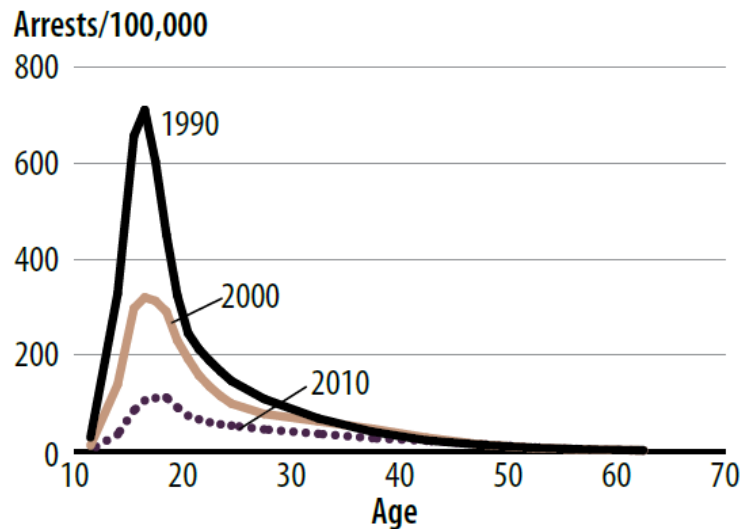
Źródło: U.S. Department of Justice, 2012.

Wiek a przestępstwa przeciwko mieniu w USA

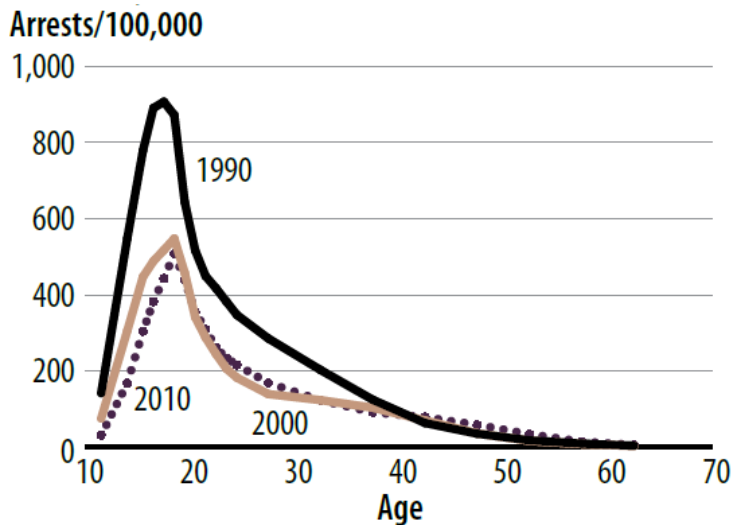
Burglary age-arrest curves

Motor vehicle theft age-arrest curves

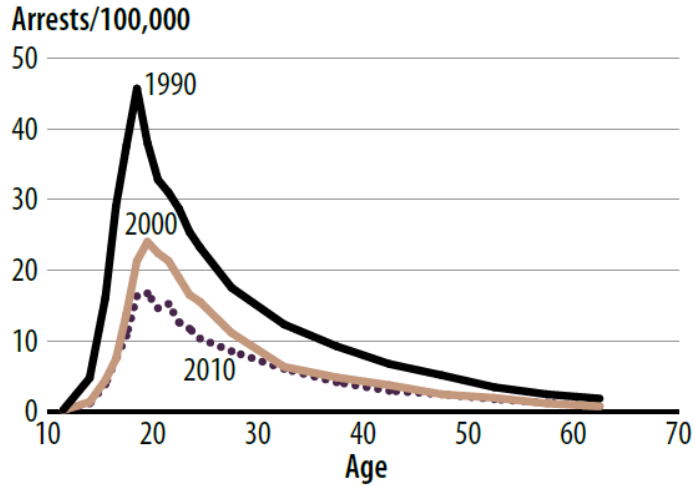
Larceny-theft age-arrest curves

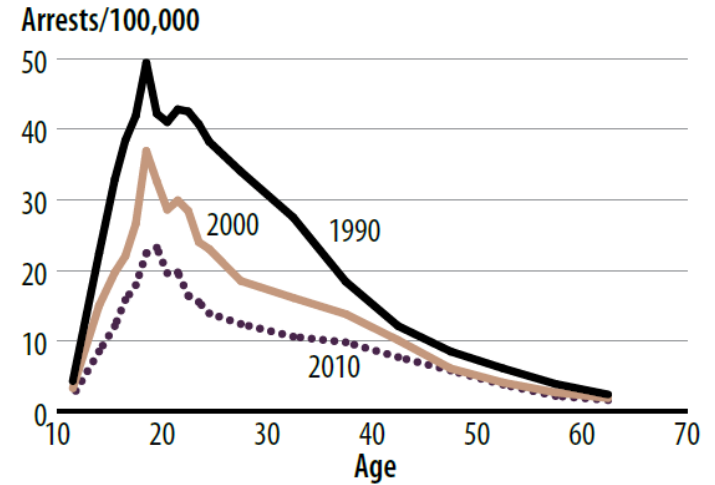
Źródło: U.S. Department of Justice, 2012.

Wiek a przestępstwa z udziałem przemocy w USA

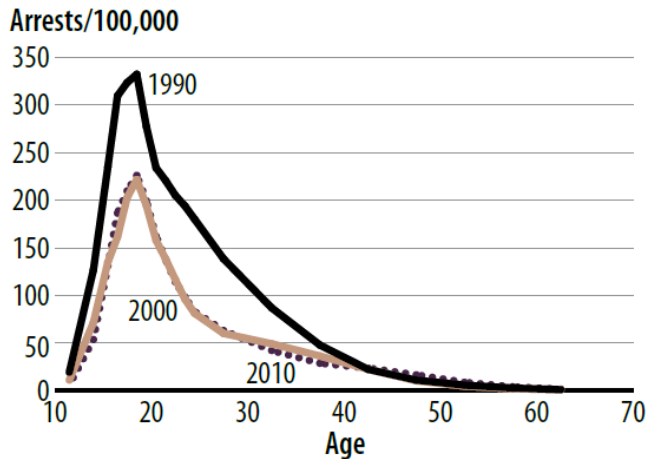
Murder age-arrest curves

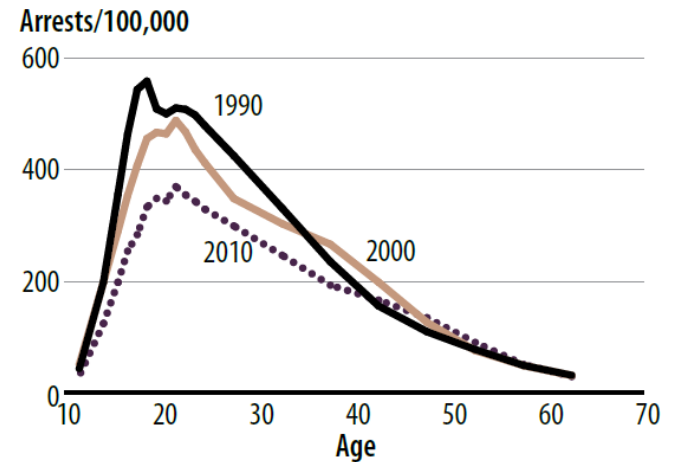
Forcible rape age-arrest curves

Robbery age-arrest curves

Aggravated assault age-arrest curves

Wykształcenie i dochody w miesiącu przed aresztowaniem, USA

Economic Characteristics Prior to Arrest – State Prison Inmates

		Less than HS Diploma	GED	HS Diploma	Post- secondary/ Some college
Personal Income in month before arrest	Less than \$1,000	63.6%	51.7%	47.4%	32.7%
	\$1,000 – \$1,999	21.6%	25.9%	29.5%	28.7%
	\$2,000 – \$4,999	8.9%	13.2%	14.6%	24.8%
	\$5,000 or more	6.3%	9.2%	8.5%	13.8%

Funkcja konsumpcji Ando - Modiglianiego

KONSUMPCJA

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

AKTYWA

$$C = b_1 * Y_d + b_2 * A$$

$$b_1 = \text{ok. } 0,7 \quad b_2 = \text{ok. } 0,06$$

Albert Ando

Odsetek gospodarstw domowych posiadających akcje, USA 1999

Grupa wiekowa	% gospodarstw domowych posiadających akcje
20-29	23,0
30-39	35,0
40-49	41,2
50-59	48,6
60-69	45,6
70 +	39,9
OGÓŁEM	39,8

Źródło: Banks, Blundell, Smith 2002.

Wg Survey of Consumer Finances w 2016 r. **13,9% amerykańskich gospodarstw domowych w portfelu aktywów utrzymywało bezpośrednio akcje**, których średnia wartość wynosiła 25 tys. USD.

Teoria *human-capital* Theodora Schultza

Kapitał ludzki – można określić jako zasób wiedzy i umiejętności, zdrowia, energii witalnej zawarty w społeczeństwie.

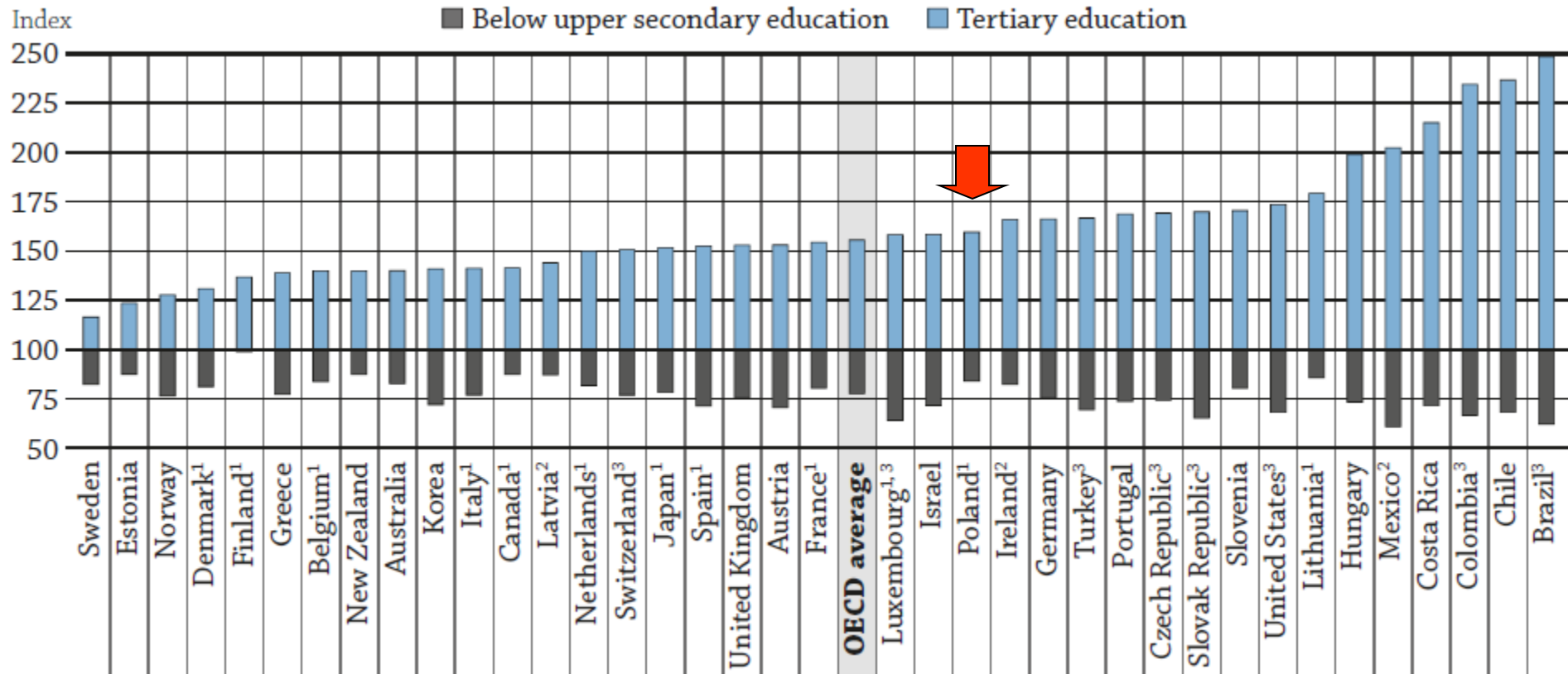
Szybszy wzrost dochodu narodowego w porównaniu ze wzrostem roboczogodzin, ziemi i kapitału rzeczowego ma swe źródło przede wszystkim w podwyższonym poziomie wykształcenia siły roboczej.

Umiejętności i wiedza są formą kapitału; kapitał ten jest w znacznej mierze efektem przemyślanych inwestycji; w zachodnich cywilizacjach rósł on o wiele szybciej niż konwencjonalnie pojmowany kapitał.

Inwestycje w kapitał ludzki wg T. Schultza

- formalne kształcenie szkolne na wszystkich szczeblach
- szkolenia w czasie pracy
- programy studiów dla dorosłych
- usługi związane z ochroną zdrowia, wpływające na długość życia, siłę i witalność ludzi
- poszukiwanie informacji na temat sytuacji ekonomicznej firm i perspektywach zawodowych
- badania naukowe
- migracje ludności w celu znalezienia lepszej pracy

Relacje dochodów z pracy wśród osób z różnym poziomem wykształcenia, 2015

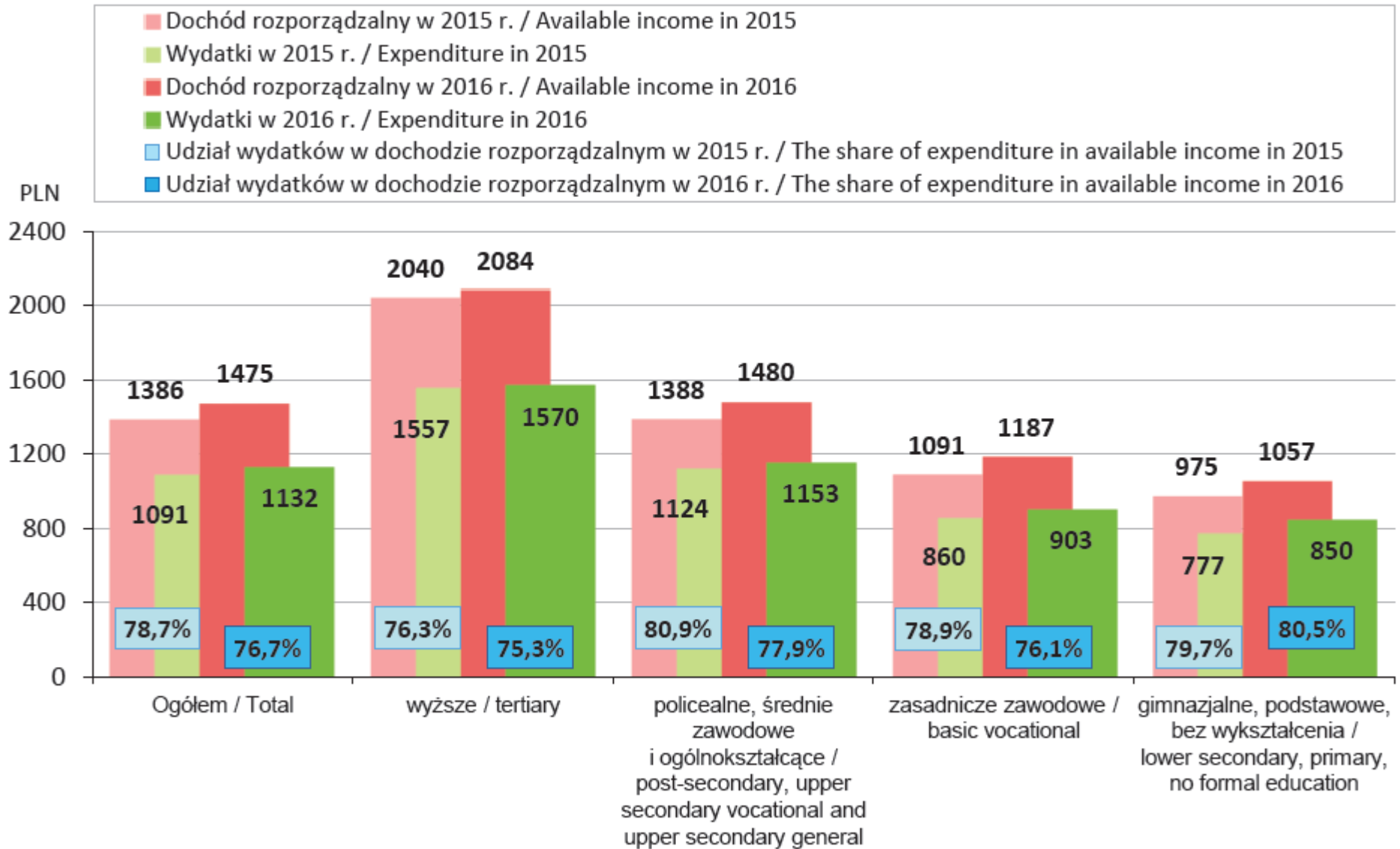
upper secondary education = 100

Wykształcenie a płaca w Brazylii, 1998

Przeciętna płaca godzinowa pracownika (w miastach):

- a) bez wykształcenia 1,94 R\$ (100%),
- b) z wykształceniem podstawowym 2,56 R\$ (132%),
- c) niższym średnim 3,60 R\$ (186%),
- d) średnim wyższym 6,31 R\$ (325%),
- e) wyższym 15,8 R\$ (814%).

Miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki przypadające na 1 osobę, 2015-2016

Poziom wykształcenia a stopa zatrudnienia, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	61	80	83
Francja	50	73	86
Hiszpania	60	68	76
Irlandia	44	68	84
Włochy	51	63	64
Kanada	57	76	85
Niemcy	55	82	87
Szwajcaria	68	86	89
Szwecja	66	84	87
USA	59	71	84
Wielka Brytania	63	82	87
Polska	45	77	88

Poziom wykształcenia a stopa bezrobocia, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	10,7	6,3	8,7
Francja	27,2	13,9	6,7
Hiszpania	30,5	20,8	16,0
Irlandia	26,9	14,1	6,1
Włochy	23,8	16,0	15,3
Kanada	15,4	8,8	5,1
Niemcy	16,0	4,2	3,1
Szwajcaria	13,7	5,2	4,3
Szwecja	16,3	5,7	4,8
USA	13,1	7,7	2,9
Wielka Brytania	9,9	5,1	3,1
Polska	20,0	8,0	4,3

Poziom wykształcenia a bierność zawodowa, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	32	15	9
Francja	32	15	8
Hiszpania	14	14	10
Irlandia	40	21	11
Włochy	33	25	24
Kanada	33	16	10
Niemcy	34	14	10
Szwajcaria	21	10	7
Szwecja	21	11	9
USA	32	23	14
Wielka Brytania	30	14	10
Polska	43	17	8

Wykształcenie a ubóstwo, USA

W USA wśród osób, które nie ukończyły szkoły średniej, z różnych programów opieki społecznej korzysta **30%** osób w wieku 25-54 lata i aż **46%** w wieku powyżej 54 lat.

W populacji osób posiadających wyższe wykształcenie wskaźniki te są kilka razy niższe i wynoszą tylko: **4%** (w grupie wiekowej 25-54 lata) i **14%** (w grupie wiekowej powyżej 54 lat).

Źródło: Ellwood, 2001

Poziom wykształcenia więźniów w USA, 2003

Educational Attainment for Correctional Population ^(a) vs. General Population

Educational Attainment	Incarcerated	General Population
Some High School or Less (no diploma)	41.3%	18.4%
GED	23.4%	NA
High School Diploma	22.6%	33.2%
Postsecondary/Some college	12.7%	48.4%

(a) Includes state and federal prison inmates, local jail inmates and probationers

Wykształcenie więźniów w Polsce (w %)

Poziom wykształcenia	Skazani ogółem	Skazane kobiety	Skazani mężczyźni
Niepełne podstawowe	0,7	1,3	-
Podstawowe	48,7	43,4	53,9
Niepełne gimnazjalne	0,7	1,3	-
Gimnazjalne	4,3	2,6	5,9
Niepełne średnie	1,0	2,0	-
Średnie	13,5	21,7	5,3
Zawodowe	27,6	22,4	32,9

Populacja
generalna

1%

10%

2%

35%

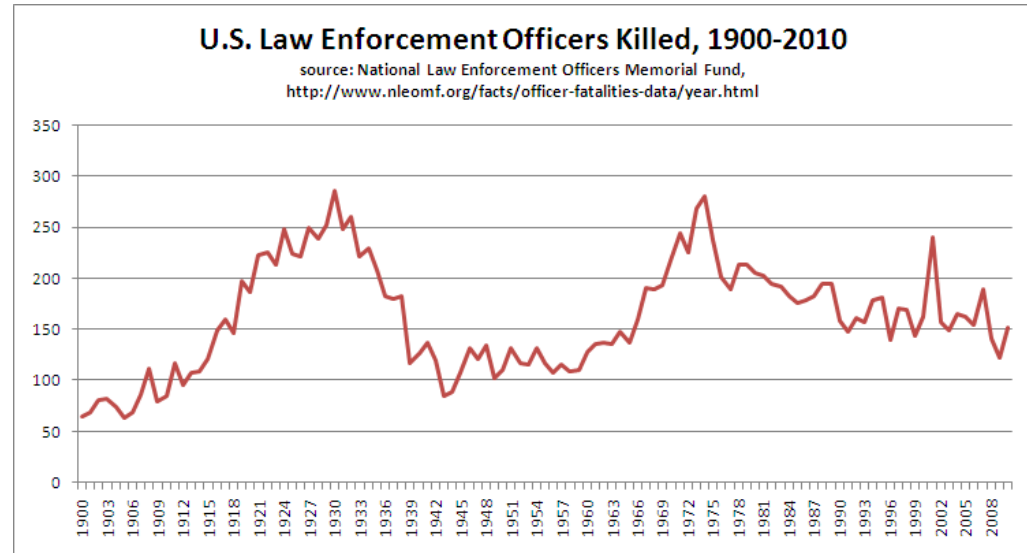
32%

Niepełne wyższe	1,0	1,3	0,7
Wyższe	2,6	3,9	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

20%

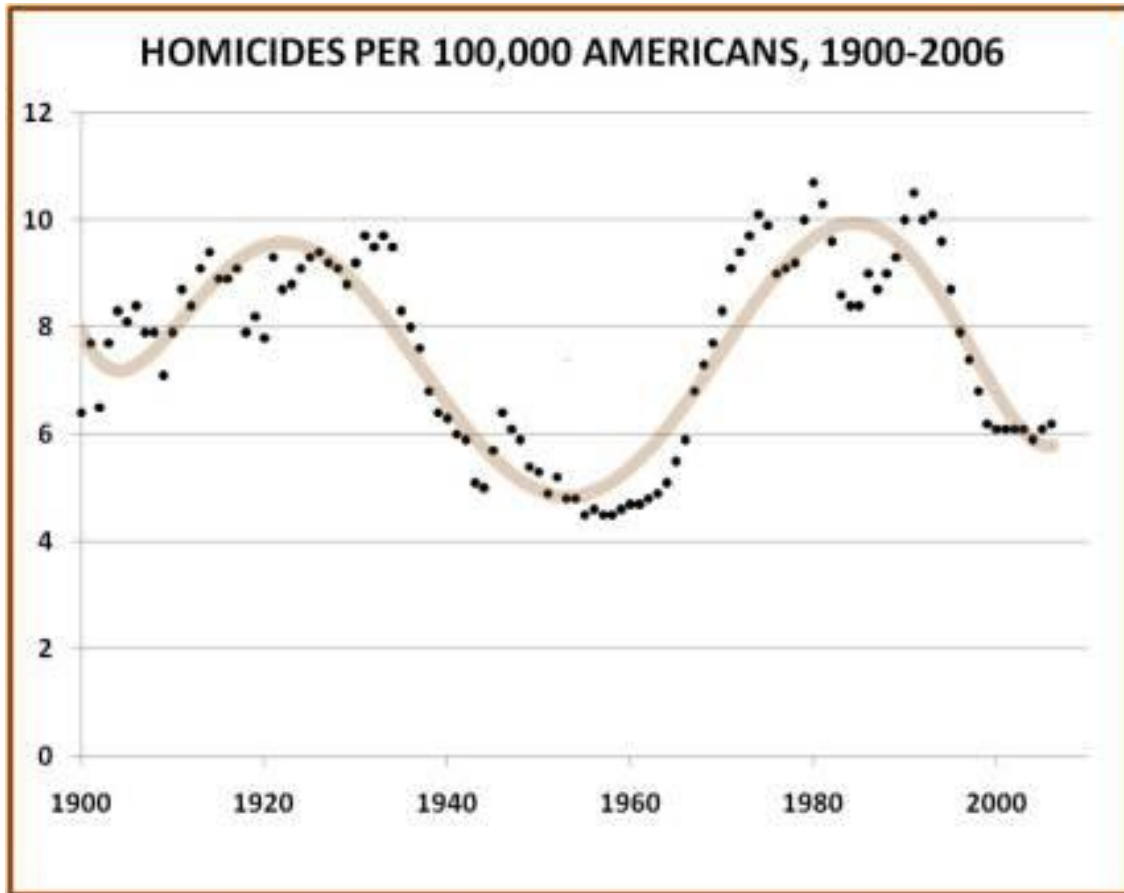
Źródło: D. Boruc, 2014, n=304 i GUS.

Przestępczość w czasie Wielkiej Depresji 1929-1932

President Hoover stated in his inaugural address, "crime is increasing (...), and speedy justice is decreasing" (1932).

Przestępczość w czasie Wielkiej Depresji 1929-1932

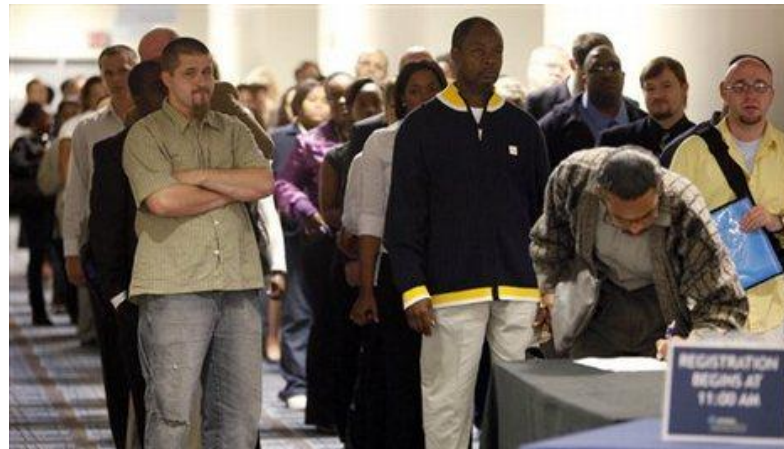
Al Capone

Wpływ bezrobocia na przestępczość - podstawy teoretyczne

Teoria ekonomii sugeruje, że potencjalni przestępcy porównują korzyści i koszty związane z przestępczością, stąd przekonanie, że **wyższy poziom bezrobocia powinien prowadzić do wyższych wskaźników przestępczości.**

Socjologowie sugerują, że **osoby bezrobotne (wykluczone) będą bardziej skłonne popełniać przestępstwa wymierzone przeciwko systemowi / społeczeństwu.**

Bezrobocie a przestępczość wyniki badań empirycznych

Chiricos (1987), który przeanalizował 63 badania, odkrył, że w 40% przypadków **odnotowano dodatni wpływ bezrobocia na przestępczość związaną z mieniem** oraz w 22% na przestępczość związaną z przemocą.

W nowszych badaniach Raphael i Winter-Ebmer (2001), Agell i Nilsson (2003), Levitt (2004) oraz Fougère i inni (2006), dotyczących USA, Szwecji i Francji, znaleziono podobne **dodatnie zależności pomiędzy bezrobociem i przestępczością związaną z mieniem**, natomiast słabą zależność lub brak zależności pomiędzy bezrobociem i przestępczością związaną z przemocą.

Badania Gould, Weinberg i Mustard (2002) pokazały, że **wzrost stopy bezrobocia** o 1% w grupie młodych mężczyzn, słabo wykształconych i bez umiejętności zawodowych, **zwiększa liczbę przestępstw przeciwko mieniu** o 1-2%.

Bezrobocie a przestępczość w Wielkiej Brytanii

W populacji więźniów w Wielkiej Brytanii:

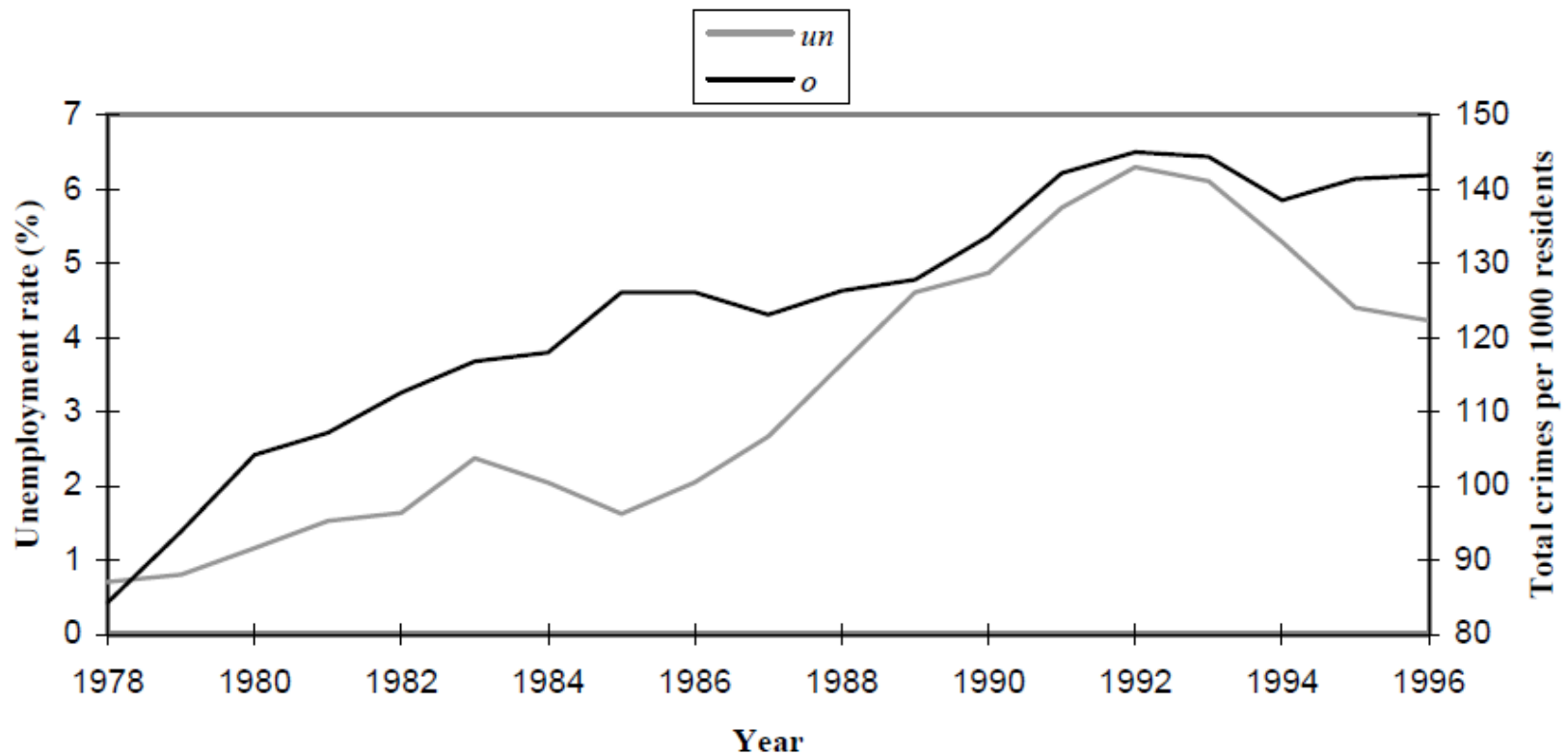
67% osób było bezrobotnych w ciągu 4 tygodni przed aresztowaniem (w całej populacji tylko 5%).

27% jako dziecko trafiło do ośrodków opiekuńczych (w całej populacji tylko 2%).

52% mężczyzn i 71% kobiet nie posiadało kwalifikacji zawodowych /odpowiedniego wykształcenia/ (w całej populacji tylko 15%).

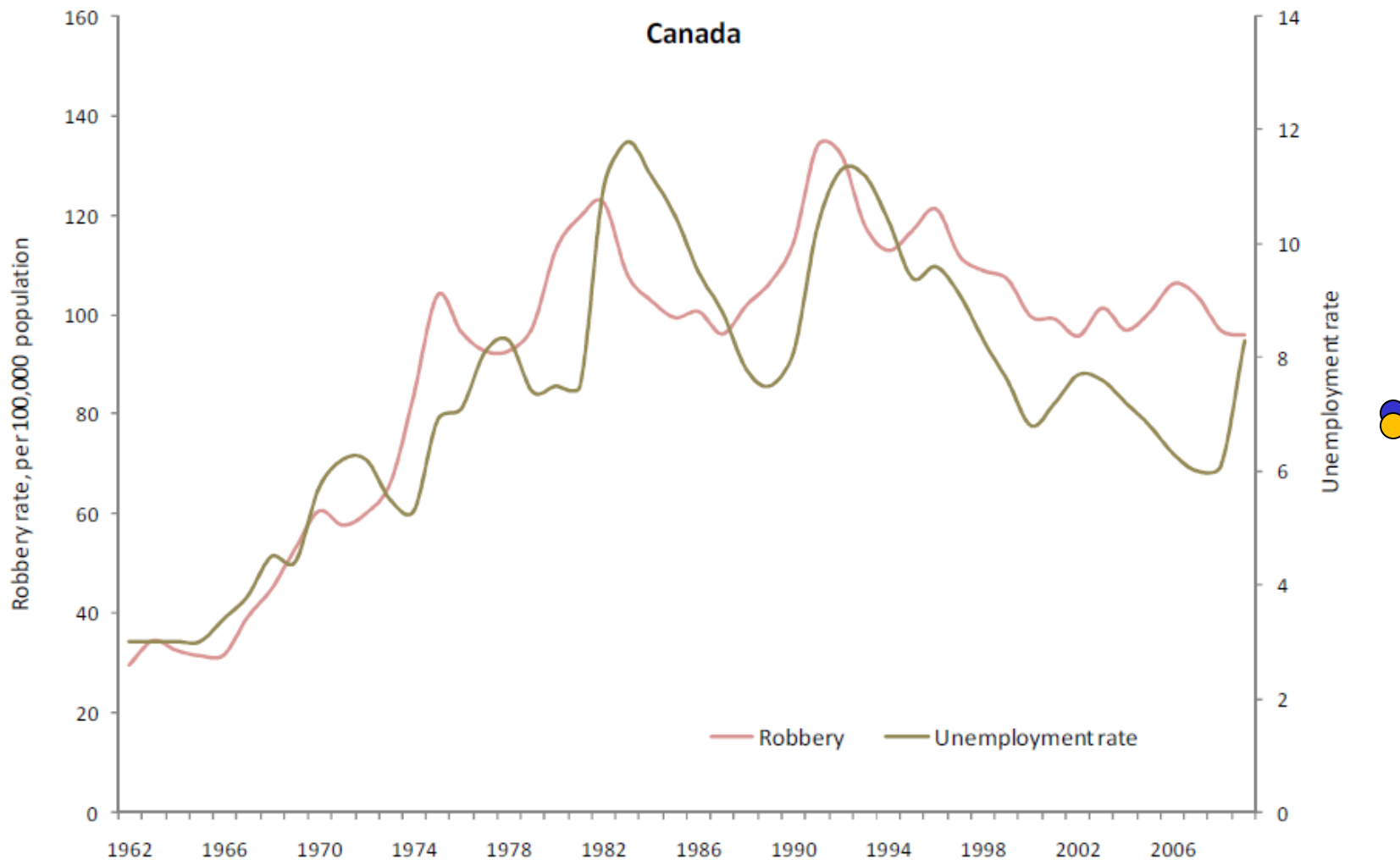
Wzrostowi bezrobocia w Wielkiej Brytanii towarzyszył w szczególności wzrost liczby przestępstw narkotykowych.

Stopa bezrobocia i wskaźniki przestępczości w Nowej Zelandii

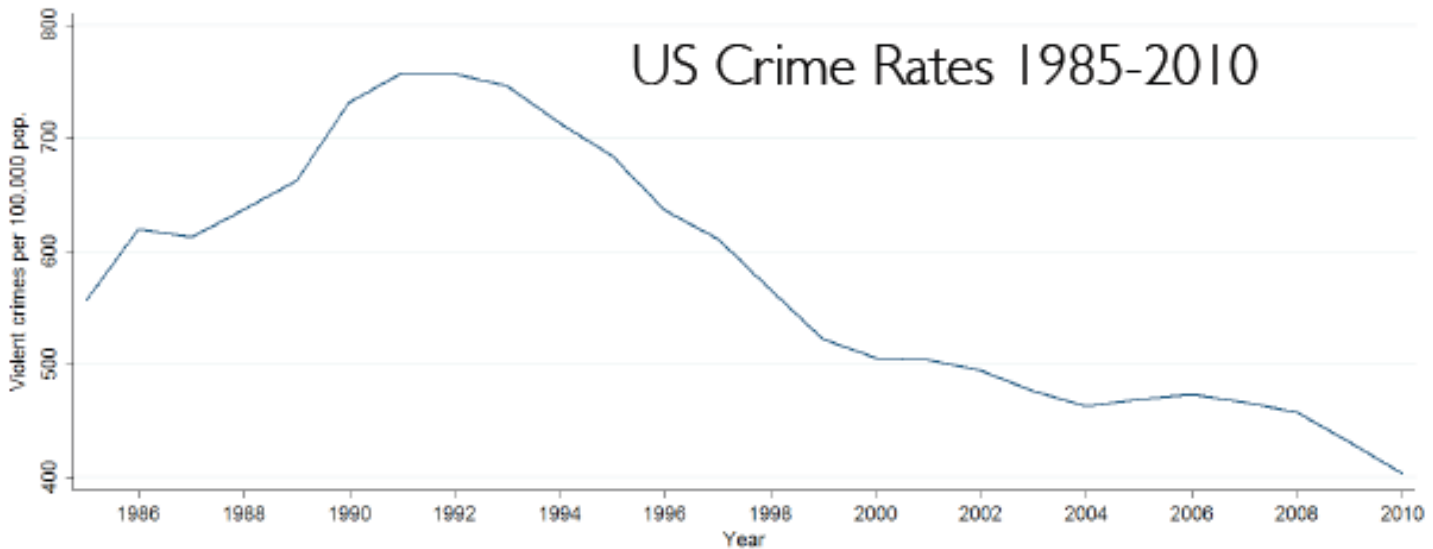
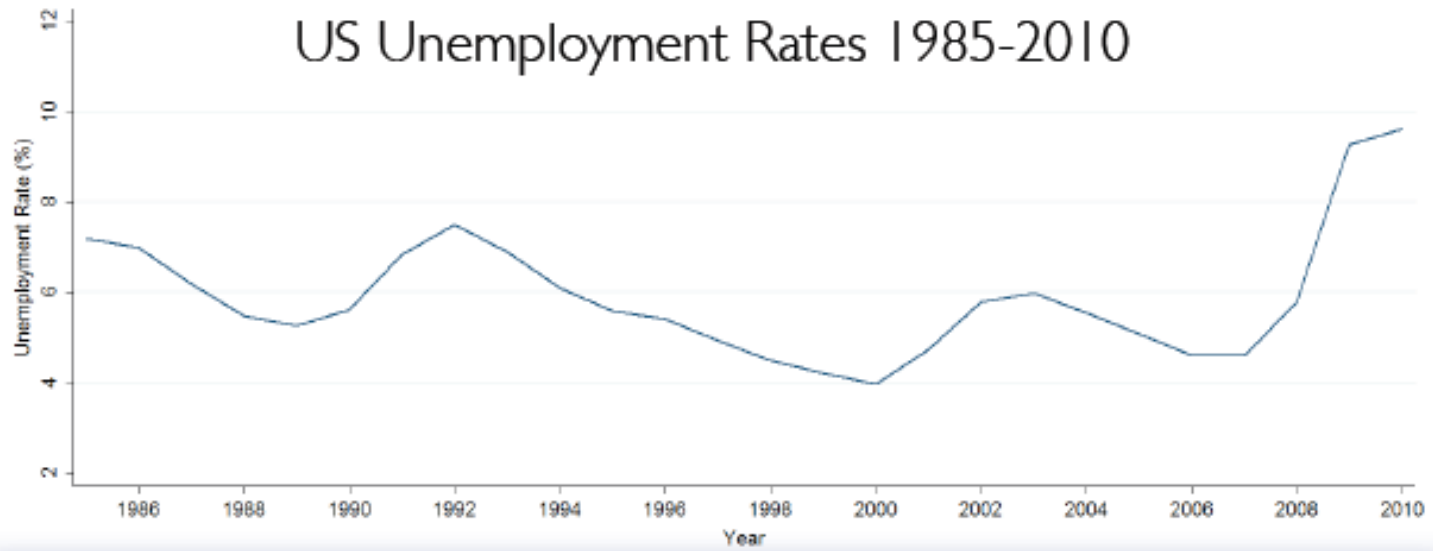
Source: New Zealand Police (*o*), Statistics New Zealand (*un*)

Stopa bezrobocia i napady rabunkowe w Kanadzie

2012: napady rabunkowe 79,5, stopa bezrobocia 7,3%

Stopa bezrobocia i wskaźniki przestępczości związanej z przemocą w USA

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a strach przed przestępczością

Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Strach przed przestępczością (w %)
Netherlands	7,9	18
Austria	9,0	19
Denmark	9,3	17
Germany	11,8	30
United Kingdom	14,4	31
Ireland	14,4	27
Portugal	17,2	34
Finland	18,7	14
Sweden	20,1	19
France	20,3	21
Belgium	20,8	26
Italy	23,8	35
Spain	25,6	33
<i>Współczynnik korelacji</i>		0,432

Uwaga: dla 22 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **0,435**

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a koszty przestępczości dla biznesu

Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Koszty przestępczości dla biznesu (WEF)* (w pkt.)
Netherlands	7,9	5,1
Austria	9,0	5,9
Denmark	9,3	6,1
Germany	11,8	5,9
United Kingdom	14,4	5,2
Ireland	14,4	5,8
Portugal	17,2	5,6
Finland	18,7	6,2
Sweden	20,1	5,8
France	20,3	5,5
Belgium	20,8	5,8
Italy	23,8	4,5
Spain	25,6	5,2
Greece	26,1	4,6
<i>Współczynnik korelacji</i>		-0,490

* skala 7-punktowa; im wyższe wskaźniki , tym mniejsze koszty przestępczości dla biznesu

Uwaga: dla 33 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **-0,117**

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a przestępczość zorganizowana

Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Przestępczość zorganizowana (WEF)* (w pkt.)
Netherlands	7,9	6,0
Austria	9,0	6,6
Denmark	9,3	6,6
Germany	11,8	6,3
United Kingdom	14,4	6,0
Ireland	14,4	6,5
Portugal	17,2	6,2
Finland	18,7	6,7
Sweden	20,1	6,7
France	20,3	5,8
Belgium	20,8	6,3
Spain	25,6	5,6
Greece	26,1	5,6
<i>Współczynnik korelacji</i>		-0,495

* skala 7-punktowa; im wyższe wskaźniki , tym niższy poziom przestępczości zorganizowanej

Uwaga: dla 33 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **-0,176**

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a kradzieże samochodów

Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Kradzieże samochodów (na 100 tys. mieszkańców)
Netherlands	7,9	80,3
Austria	9,0	31,6
Germany	11,8	51,3
Sweden	20,1	146,0
France	20,3	184,1
Belgium	20,8	118,9
Italy	23,8	208,8
Spain	25,6	71,0
Greece	26,1	101,4
<i>Współczynnik korelacji</i>		0,549

Uwaga: dla 20 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **0,236**

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a napady rabunkowe

Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Napady rabunkowe (na 100 tys. mieszkańców)
Netherlands	7,9	92,4
Austria	9,0	48,3
Denmark	9,3	58,7
Germany	11,8	58,4
Ireland	14,4	64,6
Portugal	17,2	190,6
Finland	18,7	30,1
Sweden	20,1	102,9
France	20,3	191,6
Belgium	20,8	1 806,2
Italy	23,8	95,8
Spain	25,6	866,8
Greece	26,1	58,3
<i>Współczynnik korelacji</i>		0,343

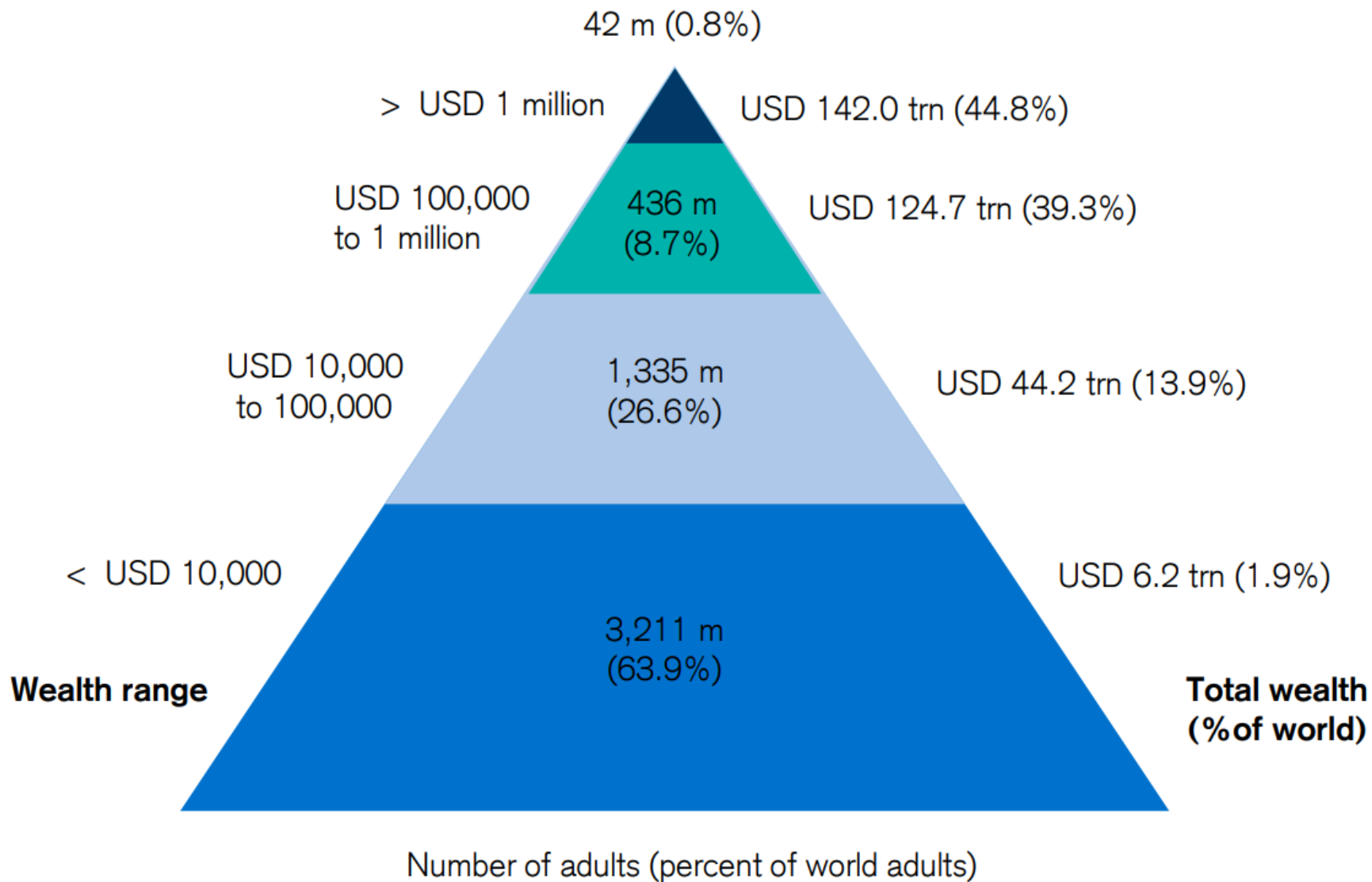
Uwaga: dla 32 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **0,199**

Stopa bezrobocia wśród młodzieży a liczba kradzieży

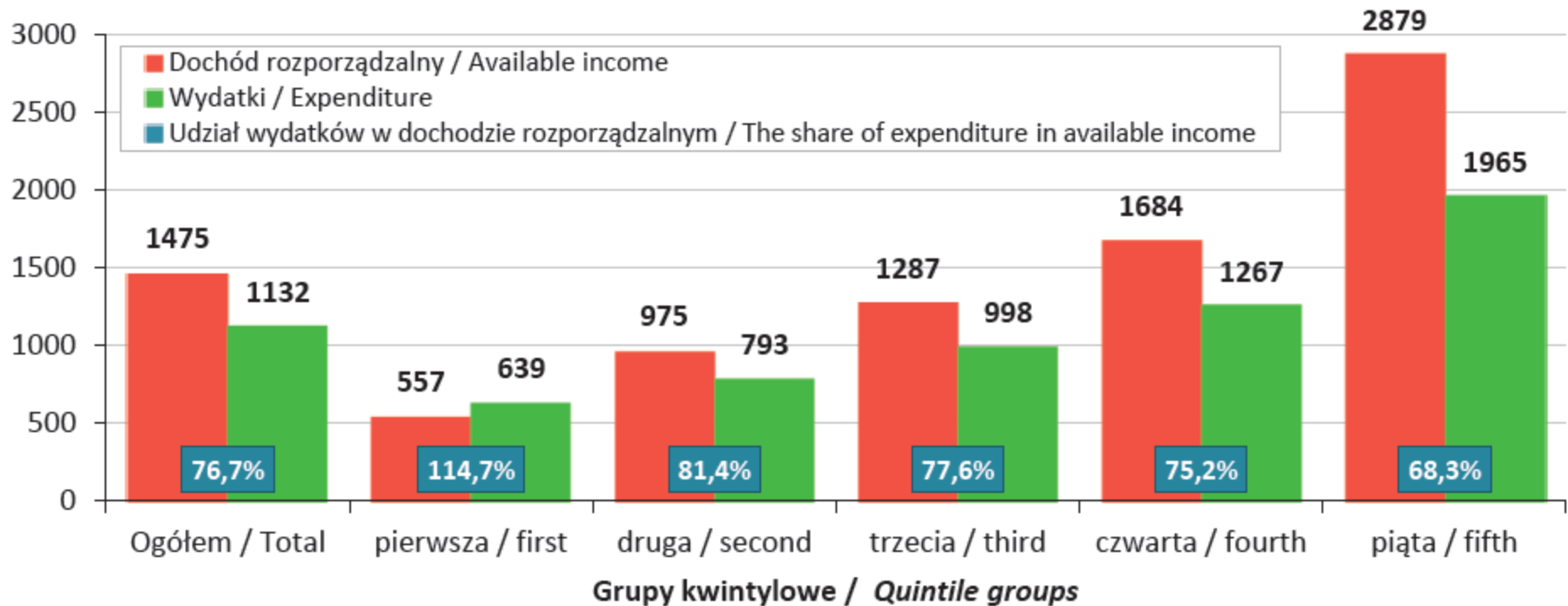
Kraj	Stopa bezrobocia wśród młodzieży /średnia z lat 2003-10/ (w %)	Liczba kradzieży (na 100 tys. mieszkańców)
Netherlands	7,9	4 018,5
Austria	9,0	1 715,4
Denmark	9,3	3 543,8
Germany	11,8	2 335,8
Ireland	14,4	1 471,0
Portugal	17,2	920,5
Finland	18,7	2 299,4
Sweden	20,1	4 031,0
France	20,3	1 250,9
Belgium	20,8	2 311,0
Italy	23,8	1 709,0
Spain	25,6	380,3
Greece	26,1	1 133,9
<i>Współczynnik korelacji</i>		-0,532

Uwaga: dla 30 krajów OECD współczynnik korelacji wynosi: **-0,406**

Światowa piramida bogactwa

Dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, wg grup kwintylowych

Nierówności a liczba zabójstw

Country Name	Year	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Gini Index
Brazil	1990	2.4	5.3	9.7	18.2	64.5	52.8
	1995	2.4	5.7	10.6	18.9	62.5	51.6
	2000	2.4	5.8	10.9	19.2	61.7	52.3
	2005	2.9	6.5	11.4	19.3	60.0	49.1
	2007/8	3.0	6.9	11.8	19.6	58.7	47.7

Brazylia - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **21,8**

Denmark	1990	9.4	14.7	18.1	22.6	35.1	25.9
	1995	8.3	14.7	18.2	22.9	35.8	21.8
	2000	9.6	15.0	18.6	22.4	34.4	22.5
	2005	9.5	15.2	19.0	23.0	33.3	23.5
	2007/8	9.2	15.1	18.6	22.7	34.4	25.0

Dania - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **0,8**

Poland	1990	9.2	13.8	18.0	23.2	35.9	24.9
	1995	7.7	12.6	16.9	22.5	40.4	31.8
	2000	7.9	12.3	16.6	22.4	41.0	28.8
	2005	7.3	11.7	16.2	22.4	42.4	31.3
	2007/8	7.6	12.8	17.0	22.5	40.1	29.7

Polska - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **1,2**

United States	1990	3.9	9.6	15.9	24.0	46.6	33.5
	1995	3.7	9.1	15.2	23.3	48.7	36.3
	2000	3.6	8.9	14.9	23.0	49.6	36.8
	2005	3.4	8.7	14.7	23.2	50.1	37.0
	2007/8						36.0

USA - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **4,7**

Wskaźnik Giniego a liczba zabójstw przypadająca na 100 tys. mieszkańców

Kraj	Wskaźnik Giniego	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Szwecja	26,1	1.2	0.9	0.1	1.2	0.8	0.9	0.1	0.9	0.7	0.9	0.9
Norwegia	26,8	0.8	0.7	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	2.2	0.5	0.9	0.6
Dania	26,9	0.8	0.1	0.5	0.7	0.1	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7	1.0
Holandia	28,9	1.2	1.1	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.7	
Niemcy	30,6	1.1	1.1	0.1	0.9	0.9	0.1	0.1	0.9	0.8	0.8	0.9
Francja	31,7	1.6	1.6	1.4	1.6	1.6	1.3	1.3	1.4	1.2	1.2	1.2
Japonia	32,1	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
Polska	32,8	1.6	1.4	1.3	1.4	1.2	1.3	1.1	1.2	0.1	0.8	0.7
Kanada	33,7	2.0	2.1	1.9	1.8	1.8	1.8	1.6	1.8	1.6	1.5	1.5
Wielka Brytania	38,0	1.6	1.5	1.4	1.4	1.2	1.1	1.2	1.0	1.0	0.9	
USA	41,1	5.5		5.8	5.7	5.4	5.0	4.8	4.7	4.7	3.9	
Kenia	47,7	4.1	3.6	3.5	3.4	3.7	5.6	5.6	6.4	6.5	6.6	5.9
Meksyk	48,1	8.6	9.0	9.4	7.8	12.2	17.0	21.7	22.6	21.3	18.6	15.7
Brazylia	52,7							20.9	21.5	23.8	23.6	24.6
Kolumbia	53,5	44.6	39.5	36.8	34.8	33.2	34.0	32.7	34.1	31.3	32.6	27.9
Honduras	57,4	53.9	46.7	44.5	50.3	61.4	71.5	83.1	93.2	92.7	86.1	74.6
RPA	65,0	39.4	38.3	39.2	37.2	36.0	33.0	30.9	29.9	30.8	31.9	33.0

Nierówności a liczba zabójstw, OECD 2010

Plot of Income Inequality by Intentional Homicide Rate, OECD Countries

